

HỎI NHANH ĐÁP GỌN về VÔ TÍNH

Vô tính là gì ?

Người Vô tính là người cảm thấy không có hoặc ít sự hấp dẫn tình dục với người khác. Ngược lại với Vô tính là hữu tính. Nếu chúng ta coi hấp dẫn tình dục là một đoạn thẳng thì một đầu sẽ là Vô tính và đầu còn lại sẽ là hữu tính.

Tại sao gọi là phổ Vô tính?

Phổ Vô tính (tên gọi khác: ô Vô tính) là một nhóm các xu hướng tính dục Vô tính. Những người trên quang phổ Vô tính cảm thấy không có hoặc ít hấp dẫn tình dục và đều cảm nhận là mình giống Vô tính hơn hữu tính. Vô tính được coi là phổ vì các cá nhân có thể tự xác định nhiều vị trí khác nhau trên quang phổ Vô tính.

Những bản dạng của phổ Vô tính?

Xét định nghĩa Vô tính thông qua sự hấp dẫn tình dục thì có ba nhóm phổ biến là người Vô tính, người Bán tính và người Á tính. Đây là cách phân loại phổ biến và thuật ngữ "người Vô tính" để chỉ chung các nhóm trong phổ Vô tính.

Bán tính là gì?

Người Bán tính (Bán Vô tính) là người có ít hấp dẫn tình dục với người khác hay hiếm khi nảy sinh hấp dẫn tình dục hoặc với cường độ rất thấp. Người Bán tính cho rằng bản thân nằm giữa Vô tính và hữu tính nhưng họ nghiêng về phổ Vô tính nhiều hơn.

Á tính là gì?

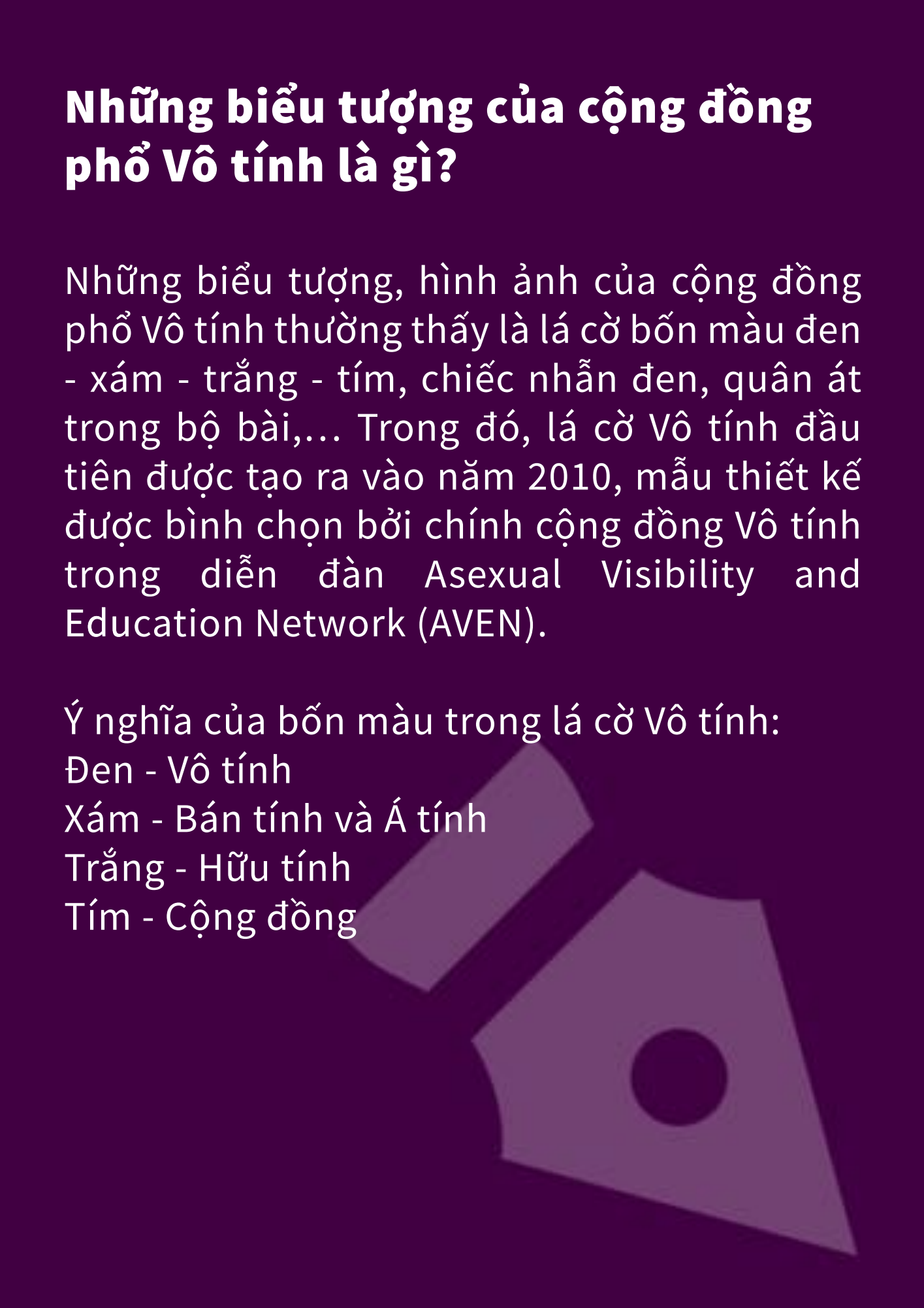
Người Á tính là người chỉ có hấp dẫn tình dục khi có kết nối về mặt cảm xúc và gắn bó mật thiết với người khác. Với họ, để xuất hiện hấp dẫn tình dục, thì trước đó họ đã có một khoảng thời gian để tìm hiểu đối phương, từ đó hình thành mối liên kết chặt chẽ nhất định và họ cảm thấy an toàn, gần gũi trong mối quan hệ đó.

Những biểu tượng của cộng đồng phổ Vô tính là gì?

Những biểu tượng, hình ảnh của cộng đồng phổ Vô tính thường thấy là lá cờ bốn màu đen - xám - trắng - tím, chiếc nhẫn đen, quân át trong bộ bài,... Trong đó, lá cờ Vô tính đầu tiên được tạo ra vào năm 2010, mẫu thiết kế được bình chọn bởi chính cộng đồng Vô tính trong diễn đàn Asexual Visibility and Education Network (AVEN).

Ý nghĩa của bốn màu trong lá cờ Vô tính:
Đen - Vô tính
Xám - Bán tính và Á tính
Trắng - Hữu tính
Tím - Cộng đồng

Cờ Vô tính:

Cờ Bán tính:

Cờ Á tính:

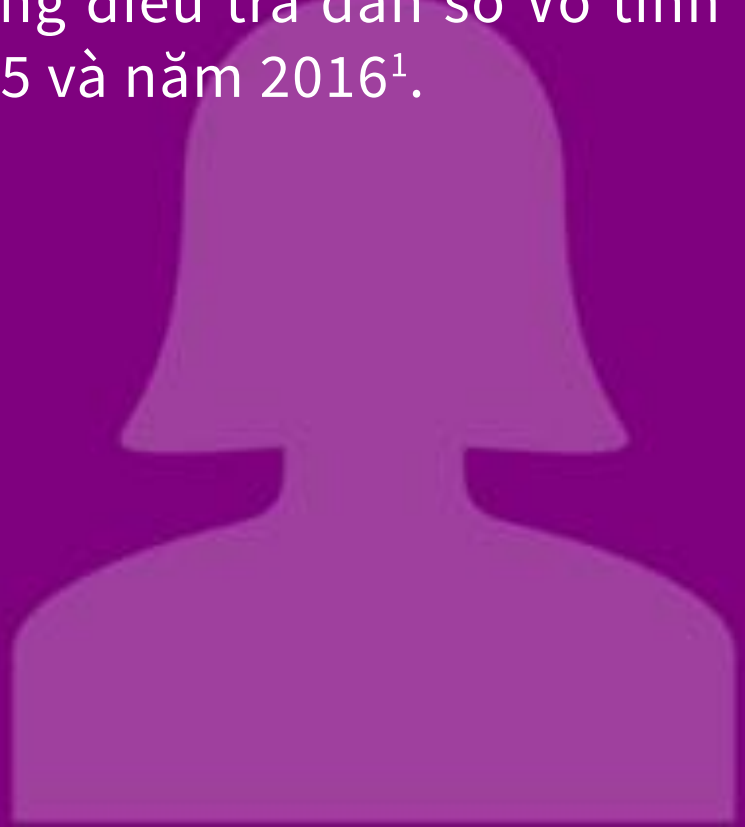
Có bao nhiêu người Vô tính ở Việt Nam và trên thế giới?

Chưa có nghiên cứu hay thống kê con số chính xác về người Vô tính ở Việt Nam. Khảo sát năm 2004 của giáo sư Anthony Bogaert từ Đại học Brock (Canada) trên 18.000 người Anh cho thấy, 1% tự nhận mình là "không hề, ít có hấp dẫn tình dục với bất kỳ ai". Do đó, người trong phổ Vô tính có thể coi là chiếm khoảng 1% dân số.

Người nữ Vô tính thường đông hơn nam Vô tính?

Khi kiểm tra dữ liệu được thu thập bởi Tổng điều tra dân số Vô tính (Asexual Census), kết quả cho thấy sự phân bố giới tính không đồng đều giữa những người được xác định là Vô tính hoặc trong phổ Vô tính. Nữ giới cho đến nay là giới chiếm đông hơn trong cộng đồng Vô tính. Tuy nhiên, tỷ lệ phần trăm của người phi nhị nguyên giới (không phải nam hay nữ) cao hơn gấp đôi so với các giới khác trong một nhóm dân số tuổi tương tự. Điều này đều thấy ở Tổng điều tra dân số Vô tính các năm 2014, 2015 và năm 2016[1].

[1]GLAAD, 2017

Người Vô tính có nhu cầu, ham muốn tình dục không?

Có. Nhu cầu/ham muốn tình dục ở đây nói đến việc muốn quan hệ tình dục và trải nghiệm khoái cảm tình dục. Nhu cầu tình dục chủ yếu là những phản ứng sinh lý của cơ thể con người và không nhất thiết hướng đến người khác. Nhu cầu tình dục của người Vô tính có thể tồn tại mà không có mục tiêu cụ thể, một người có thể có ham muốn cao nhưng không có, ít hấp dẫn quan hệ tình dục với người khác.

Hấp dẫn tình dục khác với ham muốn tình dục:

Hấp dẫn tình dục liên quan đến việc một người thấy hấp dẫn và muốn quan hệ tình dục với người khác. Nhu cầu tình dục không nhất thiết hướng đến một đối tượng cụ thể, trong khi hấp dẫn tình dục thường hướng đến một ai đó. Do đó, hấp dẫn tình dục là cảm giác hấp dẫn với người khác và có thể dẫn đến mong muốn các hoạt động tình dục với người đó.

Người Vô tính có quan hệ tình dục hay không?

Có. Người Vô tính có thể tham gia các hoạt động tình dục vì nhiều lý do khác nhau, có thể là do tò mò hoặc để làm hài lòng bạn tình hay đáp ứng nhu cầu cơ thể. Khi trải nghiệm quan hệ tình dục, một số người Vô tính vẫn đạt khoái cảm nhưng cũng có người cảm giác không thoải mái hoặc không có cảm giác gì. Mặc dù có trường hợp cơ thể vẫn đạt khoái cảm khi thực hiện hành vi tình dục, người Vô tính vẫn ít hoặc không có hấp dẫn tình dục.

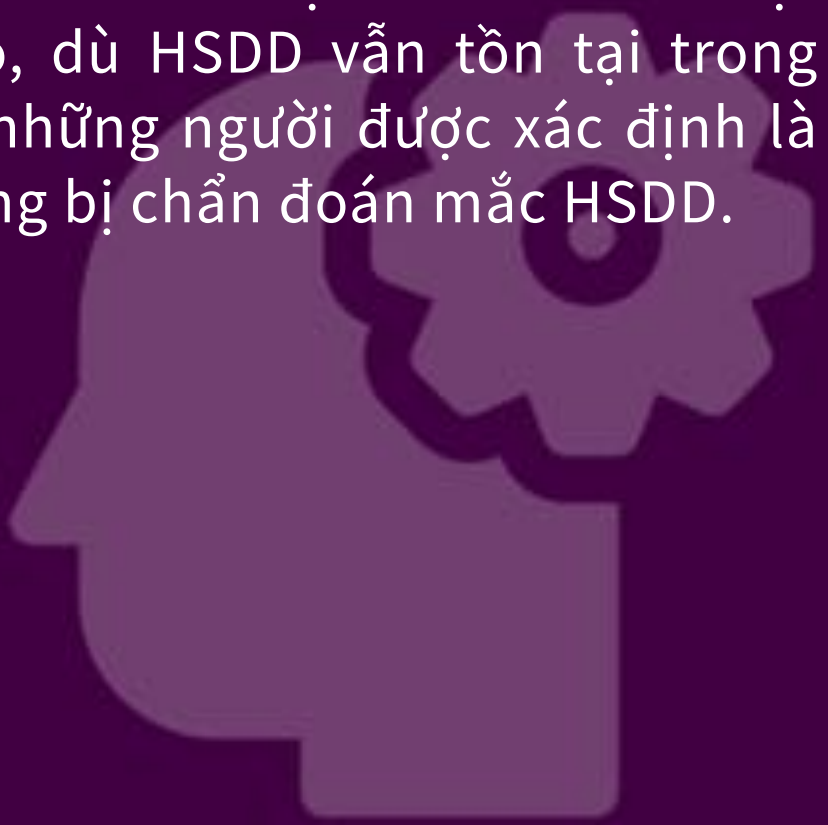
Người Vô tính có thủ dâm hay xem văn hóa phẩm tình dục không?

Có. Người Vô tính vẫn có thể thủ dâm hay xem văn hóa phẩm tình dục vì chức năng sinh học, sức khỏe của cơ thể vẫn hoàn toàn bình thường. Thủ dâm có thể tạo ra sự thư giãn hoặc để giảm căng thẳng. Việc thủ dâm khác với quan hệ tình dục và bắt nguồn từ nhu cầu thể chất. Tuy nhiên, trong phổ Vô tính vẫn có những bạn sẽ không tham gia hay ghê sợ, bài trừ việc quan hệ tình dục, thủ dâm.

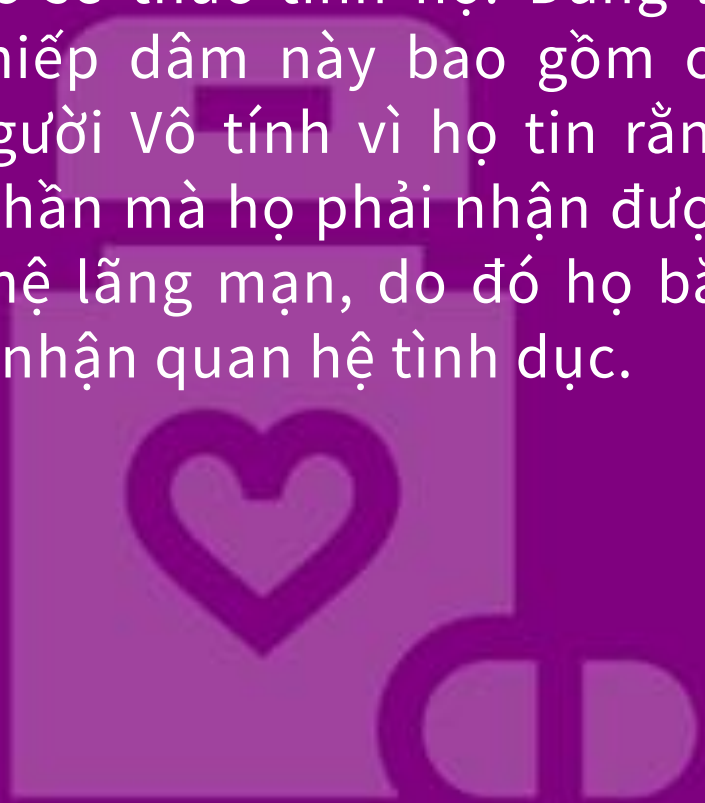
Vô tính có phải là bệnh sinh lý hay rối loạn ham muốn tình dục không?

Không. Vô tính không phải là người yếu sinh lý hay vô sinh và không phải là rối loạn ham muốn tình dục. Sau những nghiên cứu về phổ Vô tính thì năm 2013, Cẩm nang Chẩn đoán và Thống kê Rối loạn Tâm thần, phiên bản Thứ năm (DSM-5) đã loại những người tự nhận mình là Vô tính khỏi các tình trạng rối loạn ham muốn tình dục kém linh hoạt (HSDD). Do đó, dù HSDD vẫn tồn tại trong DSM-5 nhưng những người được xác định là Vô tính sẽ không bị chẩn đoán mắc HSDD.

Vô tính có chữa được không?

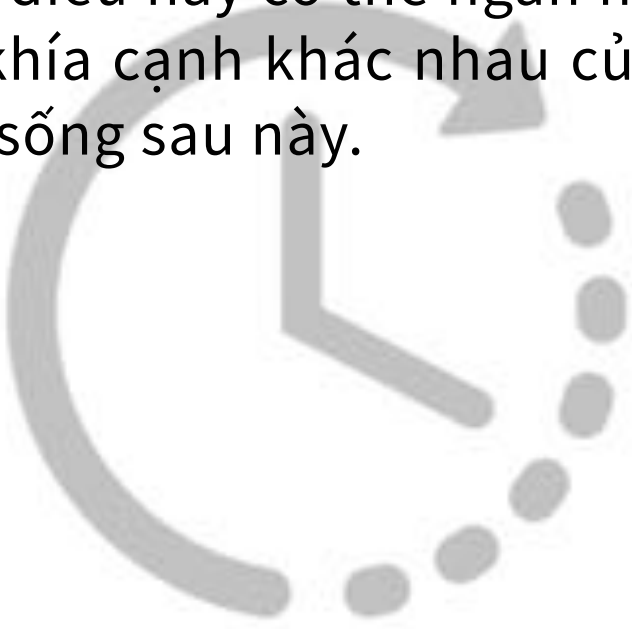
Không. Do không phải là bệnh, Vô tính không cần chữa và không được phép chữa.
Thực tế, người Vô tính có khả năng cao là nạn nhân của các vụ hiếp dâm, cưỡng bức hay "hiếp dâm sửa chữa". Họ có thể bị ép phải thực hiện các hành động tình dục hoặc đi đến bác sĩ để "chữa" Vô tính[2]. Điều này xảy ra bởi kẻ hiếp dâm thấy rằng tình dục quan trọng với mọi người và tin rằng việc ép buộc ai đó quan hệ tình dục sẽ thức tỉnh họ. Đáng lo ngại, những kẻ hiếp dâm này bao gồm cả người yêu của người Vô tính vì họ tin rằng tình dục là một phần mà họ phải nhận được trong mối quan hệ lãng mạn, do đó họ bắt đối phương chấp nhận quan hệ tình dục.

[2]*Decker (2014)*

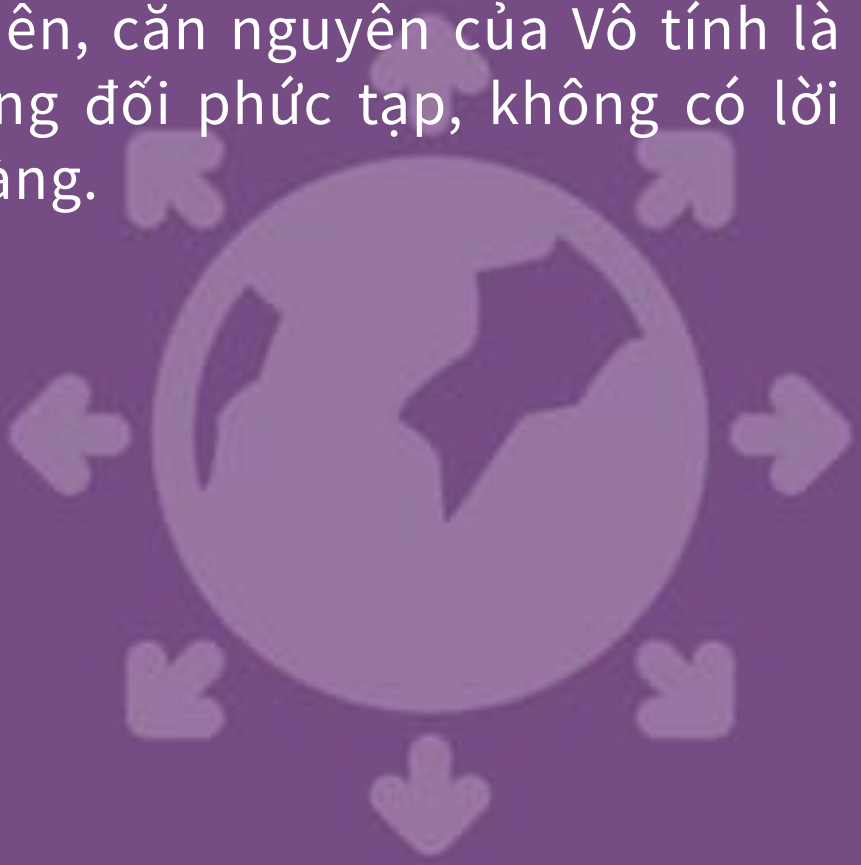
Vô tính có phải là ngộ nhận nhất thời hay chỉ tồn tại một thời gian rồi hết?

Không. Quá trình nhận diện xu hướng tính dục Vô tính của mỗi người khác nhau và quyết định nhãn dán ở chính bản thân họ. Việc cảm nhận này là sự tự nhận dạng thông qua cảm xúc, lắng nghe cơ thể hay trải nghiệm hoặc khả năng tiếp cận kiến thức đa dạng giới, tính dục. Việc tự nhận dạng Vô tính cũng khuyến cáo những người trẻ mà sớm tự nhận mình trong phổ Vô tính thì không nên tự áp đặt, gò bó mình trong khuôn khổ các đặc điểm Vô tính. Vì điều này có thể ngăn họ trải nghiệm những khía cạnh khác nhau của tính dục trong cuộc sống sau này.

Vô tính có phải là do ảnh hưởng của môi trường?

Không. Vô tính là một xu hướng tính dục được công nhận và hoàn toàn là điều tự nhiên, không hề chịu hay bị tác động, ảnh hưởng từ môi trường xung quanh. Tuy nhiên, chưa có nghiên cứu nào chỉ ra nguyên nhân cụ thể hình thành nên xu hướng tính dục. Có giả thuyết cho rằng xu hướng tính dục là hệ quả của sự tác động qua lại phức tạp giữa các nhân tố gen, hormone và tác động môi trường. Cho nên, căn nguyên của Vô tính là một điều tương đối phức tạp, không có lời giải thích rõ ràng.

Người Vô tính là người không biết yêu?

Không. Người Vô tính có thể có hoặc không có hấp dẫn lãng mạn. Hấp dẫn lãng mạn tùy vào cảm nhận của mỗi người mà nhận diện mình là vô ái (không có, ít hấp dẫn lãng mạn) hay hữu ái (có trải nghiệm hấp dẫn lãng mạn) như: đồng ái, dị ái, song ái, queer, hoặc không muốn nhận mình ở nhãn dán nào. Như vậy, người Vô tính hoàn toàn có thể yêu, rung động hay cảm nắng ai đó. Ở các mối quan hệ lãng mạn này, người Vô tính mong muốn được đối tác thấu hiểu, cam kết và tôn trọng.

Người Vô tính có phải là người vô cảm, lạnh lùng với người khác không?

Không. Đây là một hiểu lầm, định kiến với người trong phổ Vô tính. Người Vô tính giống như những người hữu tính đa số trong xã hội, mỗi người sẽ là một cá thể có tính cách, lối sống hay quan điểm, cách đối nhân xử thế khác nhau. Xu hướng tính dục không quyết định cách chúng ta nghĩ gì về nhau, có tình nghĩa hay sống vô cảm với nhau.

Có phải những người tu hành mới là người Vô tính?

Không. Mặc dù những người tu hành (tăng ni, linh mục,...) có lối sống tịnh khiết và không quan hệ tình dục nhưng không có nghĩa họ sẽ là người Vô tính. Bởi vì việc không quan hệ tình dục của những người tu hành là luật, giới luật, tín điều mà họ bắt buộc thực hành. Còn người trong phổ Vô tính, việc không có, ít hấp dẫn tình dục là sự tự nhiên và là một phần trong con người họ.

Người Vô tính có phải là những người tôn thờ chủ nghĩa độc thân không?

Không. Vô tính không đồng nghĩa với độc thân, bởi độc thân là một sự lựa chọn, còn Vô tính lại là một xu hướng tính dục. Trong phổ Vô tính, có nhóm người Vô tính cảm thấy hấp dẫn lãng mạn với người khác và từ đó vẫn có thể thiết lập các mối quan hệ thân mật. Việc lựa chọn sống hay theo chủ nghĩa độc thân là ở quyết định cá nhân mỗi người.

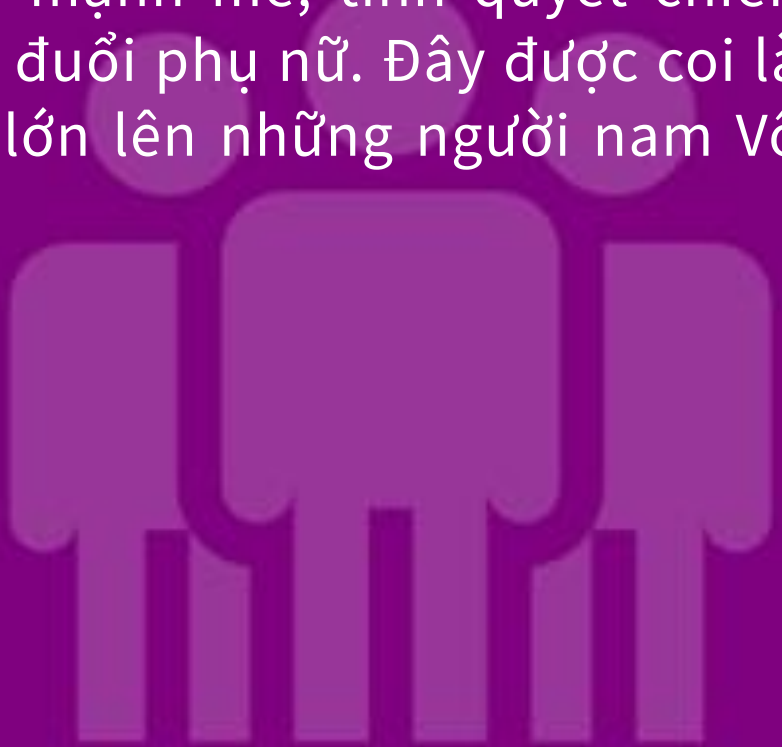
Người Vô tính có thể cảm nhận cái đẹp và có thẩm mỹ quan tốt hay không?

Có. Vô tính là một xu hướng tính dục, không ảnh hưởng đến cách họ cảm nhận về vẻ đẹp của thế giới xung quanh. Họ có thể thấy cái này đẹp, cái kia đẹp nhưng không thu hút tình dục với bất kỳ đối tượng nào. Thẩm mỹ quan của mỗi người sẽ khác nhau và người Vô tính cũng vậy. Điều này không liên quan đến xu hướng tính dục của họ. Một ví dụ cụ thể là người Vô tính có thể khen người khác đẹp, vóc dáng tốt nhưng họ vẫn không cảm cảm thấy hấp dẫn tình dục bởi người đó hay bất kỳ ai khác cả.

Nam Vô tính thường gặp những định kiến gì?

Trước những kỳ vọng mà một nam giới cần đáp ứng trong xã hội thì người Vô tính nam hay bị gán là yếu sinh lý hay chức năng tình dục có trục trặc nếu không quan hệ tình dục với bạn tình nên nhiều nam giới cảm thấy bị xấu hổ, không dám công khai xu hướng tính dục của bản thân. Nam Vô tính còn bị cho rằng "đang tự lừa dối bản thân mình" và "Vô tính chỉ là giai đoạn tạm thời" hay bị gán là người đồng tính, kẻ yếu đuối vì họ bị coi là thiếu đi yếu tố mạnh mẽ, tính quyết chiến trong việc theo đuổi phụ nữ. Đây được coi là một áp lực rất lớn lên những người nam Vô tính.

Nữ Vô tính thường gặp những định kiến gì?

Người nữ Vô tính chịu định kiến, bị phân biệt đối xử đa chiều vì xu hướng tính dục Vô tính và vai trò giới là nữ giới. Điều này khiến nữ Vô tính (queer nữ) đối mặt với kỳ thị giao thoa vì xu hướng tính dục thiểu số và giới tính sinh học. Nữ Vô tính thường bị gán cho nhận định là "chưa tìm được đúng người phù hợp để quan hệ tình dục" và "cần ai đó khai sáng", "chữa bệnh Vô tính". Những người nữ Vô tính có thể bị xúc phạm về tính cách như sang chảnh, làm giá hay khó gần hoặc quá tuổi sẽ bị kêu là ế, là già.

Những khác biệt trong định kiến đối với nam Vô tính và nữ Vô tính bắt nguồn từ khuôn mẫu giới của xã hội cho rằng: nữ giới thường bị động, nam giới lại chủ động, mạnh mẽ.

Nữ Vô tính có phải là muốn trốn tránh trách nhiệm gia đình hay muốn tập trung vào sự nghiệp?

Không. Việc kết hôn và sinh con là quyền và sự lựa chọn, sở thích cá nhân, không ảnh hưởng bởi xu hướng tính dục. Khuôn mẫu giới về việc kết hôn và sinh con như một lẽ hiển nhiên và cần có ở một người trưởng thành đã tạo ra áp lực rất nhiều cho những người Vô tính. Đặc biệt, người Vô tính nữ (queer nữ) bị gò bó là phải lấy chồng "nâng khăn sửa túi" và áp lực "thiên chức sinh con". Do đó, truyền thông nhận thức về người Vô tính cũng cần phát triển công cuộc xóa bỏ những khuôn mẫu giới, những quy chuẩn tính dục, vốn đã bám sâu trong xã hội ở Việt Nam.

Một số người nữ Vô tính có thể kết hôn và xây dựng gia đình. Là người Vô tính nhưng họ vẫn có thể quan hệ tình dục để sinh con nếu muốn.

Người Vô tính có cần phải công khai xu hướng tính dục không?

Việc công khai xu hướng tính dục (come-out) là cả một quá trình và có thể sẽ rất nhiều khó khăn. Come-out an toàn khi bạn thực sự sẵn sàng và có kế hoạch như cách thức chia sẻ, tìm những đồng minh vững chãi, có sức khỏe tinh thần thật tốt và lựa chọn thời điểm công khai phù hợp nhất. Tùy vào hoàn cảnh và môi trường của mỗi người mà sẽ có những cách come-out khác nhau. Come-out sẽ giúp bạn có một tinh thần thỏa mái hay bộc lộ bản sắc cá nhân và hãy nhớ come-out là một sự lựa chọn.

Tổ chức cộng đồng Asexual in Vietnam:

Email: asexinvietnam@gmail.com
Facebook: facebook.com/votinhvietnam/
Instagram: instagram.com/asexualinvietnam/

Các kênh kết nối dành cho Cộng đồng Phổ Vô tính và người ủng hộ:

- Nhóm kín cho người thuộc phổ Vô tính: facebook.com/groups/asevn/

- Nhóm kín cho người thuộc phổ Vô tính sinh sống tại khu vực miền Bắc: facebook.com/groups/asexinhanoi/

- Nhóm kín cho người thuộc phổ Vô tính sinh sống tại khu vực miền Nam: facebook.com/groups/asexinsaigon/

- Nhóm công khai cho cả người thuộc phổ Vô tính và người ủng hộ, tìm hiểu: facebook.com/groups/chiecovotinh/

Biên tập
Đỗ Văn Tuấn (Cát Hạt Tuấn)
Huỳnh Ngọc Minh Châu

Hiệu chỉnh
Nguyễn Ngọc Hằng (Triển Vân)

Thiết kế
Nguyễn Khoa Các (Lê Nguyễn)

ASEXUAL IN VIETNAM

Mạng lưới kết nối người Vô tính tại Việt Nam

CSAGA Brot für die Welt

Đơn vị tài trợ

Asexual in Vietnam cảm ơn sự tài trợ bởi CSAGA Vietnam, Brot für die Welt và sự đóng góp các thành viên Ban Nội Dung Asexual in Vietnam.

Hy vọng cuốn cẩm nang sẽ là tài liệu bổ ích dành cho bạn để có thể thấu hiểu hơn về cộng đồng Phổ Vô tính!

To:_____